

2001. májusában a gazdasági folyamatokban nem történt jelentős változás. Folytatódott az ipari termelés növekedésének lassulása, kissé romlott a külkereskedelmi mérleg és a folyó fizetési mérleg is a tavaly májusinál nagyobb hiánnyal zárt. Egyik sem mondható azonban drámai romlásnak: a folyamatok továbbra is nagyjából kiegyensúlyozottnak mondhatók, mindazonáltal nem mutatják a gyors prosperitás jeleit sem.

A **költségvetés** az első 5 hónapot jóval kisebb hiánnyal zárta, mint a tervezett időarányos része. Meg kell jegyezni, hogy a tervezettnél kisebb deficit elsősorban a kiadások elmaradásával magyarázható. A költségvetés az első félévben tehát egyáltalán nem volt expanzív, sőt ellenkezőleg: a mindössze 6,5%-os inflációra tervezett kiadásoknak még az időarányos része sem teljesült január-május között.

Májusban tetőzött a fogyasztói **árindex**, 10,8%-os éves áremelkedéssel, júniusban már alacsonyabb, 10,5%-os éves árindexet mértek. Az MNB meghirdette az inflációs célkitűzésre épülő **monetáris politikát**, amely decemberre 7-8%-os éves árindexet ír elő. Prognózisunk szerint 7,5-8%-közötti árindex – kedvező feltételek mellett –létre is jöhet. Ha azonban a folyamatok az év közben nem ebben az irányban (és ütemben) haladnak, akkor fel kell készülni a kamatemelés lehetőségére, ami a tőkebeáramlás fokozódása miatt forint további erősödésével járhat együtt.

A forint erősödésének az export csökkenésére való várható hatása kedvezőtlen időpontban következik be, mivel a nyugat-európai konjunktúra visszaesése miatt amúgyis csökkenő exportlehetőségekkel kellett számolni. Ezt tovább erősíti az export-jövedelmezőség csökkenése.

Munkanélküliségi ráták Közép-Európában

Az elmúlt években-hónapokban a munkanélküliségi ráta alakulásában kevés változás következett be a közép-kelet-európai országokban. Úgy tűnik, hogy az állástalanok aránya az egyes országokban nagyjából beállt egy viszonylag stabil szintre.

Bizonyos elmozdulások ennek ellenére megfigyelhetők. Továbbra is Magyarországon a legalacsonyabb a munkanélküliségi ráta (a második negyedben 5,6%), amelyet Észtország követ (6,8%). Magyarországon azonban csökkenő, míg Észtországban emelkedő az állástalanok aránya.

Enyhén csökkenő a munkanélküliség Romániában és Csehországban, viszont növekvő tendenciát mutat Bulgáriában és Lengyelországban. A munkanélküliség emelkedése az utóbbi két országban annak az eredménye, hogy a szigorú monetáris politika a termelés és a gazdasági növekedés lassulásával járt együtt.

[A munkanélküliségi ráta az egyes kelet-közép-európai országokban](#)

Az előfizetők jogosultak az MKIK-GVI magyar és nemzetközi adatokat tartalmazó gazdasági adatbázisának használatára. A kívánt adatok lekérhetőek mailen, faxon, telefonon vagy levélben.

Tel: (1) 474-51-31. Fax: (1) 474-51-29, E-mail: gvi@gvi.hu Internet: www.gvi.hu

Ipar

2001. májusában az ipari termelés volumene az előző évhez képest 7,8%-kal emelkedett. Ez kissé elmarad az előző havi 9,4%-os bővüléstől, de jóskán meghaladja a márciusi 2,7%-os növekedési ütemet.

Az elmúlt évekhez hasonlóan, májusban is az export nőtt lényegesen jobban (10,1%), a belföldi értékesítés volumene mindössze 2,1%-kal haladta meg az előző év májusi eladásokét.

Az export mintegy 40%-át képviselő villamosgép-kivitel több, mint 20%-kal nőtt májusban, de az adatok itt is hónapról-hónapra lassuló növekedést jeleznek. Az ágazat belföldi értékesítése pedig 13%-kal alacsonyabb volt, mint 1 évvel korábban.

A járműgyártásban éppen fordított a helyzet, a belföldi értékesítés 31%-kal emelkedett májusban, míg az exportértékesítés csupán 4%-kal.

Aggasztó jel, hogy az új rendelések állománya 2001. májusában alacsonyabb volt, mint 1 évvel korábban (98,1%). A járműgyártás új belföldi megrendelése viszont kimagaslóak: az előző év májusi állománynak több mint a kétszeresét teszik ki.

Építőipar

Májusban az építőipar termelése 13,7%-kal haladta meg az előző évit, szezonálisan és a munkanaptényezővel kiigazítva pedig 21,6%-kal. Áprilishoz képest a növekedés 13,7%.

A kiugró növekedés nem elsősorban a lakásépítések bővülésével magyarázható, hanem az ipari, kereskedelmi, irodai létesítmények építésének növekedésével.

Az év első öt hónapjában jelentős mértékben (14-16%) emelkedett a közép-magyarországi, a déldunántúli, az észak- és dél-alföldi székhelyű szervezetek termelése, csökkent viszont a közép-dunántúli és az észak-magyarországi székhelyű cégeké. Az építőipari árindex májusban 11,2% volt az előző év májushoz viszonyítva, s 1,2% az előző hónaphoz képest.

Bruttó keresetek

2001. első 5 hónapjában a bruttó nominális átlagkeresetek 16,8%-kal, a nettó átlagkereset 15,3%-kal haladták meg az előző évit, ami a keresetek emelkedésének lassulására utal. A reálkereset 4,4%-kal nőttek január-májusban.

Ezen belül a fizikai foglalkozásúak havi bruttó átlagkeresete – részben a minimálbér-emelés következtében – nagyobb mértékben, 17,6%-kal emelkedett, a szellemi foglalkozásúaké csupán 15,9%-kal. 130429 Ft.

Legnagyobb mértékben a textiliparban (21,1%), a szálloda-vendéglátóiparban (28,9%), a kereskedelemben (22,9%) és az építőiparban

(20,9%) dolgozó fizikai munkások bruttó bére emelkedett az év első 5 hónapjában.

Az ipari termelés és értékesítés volumenindexei és trendje

Az építőipari termelés volumene és trendje

Havi bruttó keresetek a feldolgozó iparban

Munkanélküliség

2001. második felében a munkanélküliségi ráta az előző negyedévi 6,5%-ról 5,6%-ra csökkent. A nőknél még alacsonyabb az állástalanok aránya, mindössze 4,9% a regisztrált munkanélküliek aránya. Ez azonban nem a magas női foglalkoztatás, hanem az elmúlt évtizedben inaktívvá (háztartásbelivé) váló nők magas arányával magyarázható.

A munkaképes korú nők több mint fele inaktív, a férfiaknál ez az arány nem éri el a 40%-ot. Az egész gazdaságban összesen 230 ezer munkanélkülit tartottak nyilván, közel 2001. második negyedében.

A munkanélküliek aránya valamennyi régióban csökkenő ütemet mutat. A legmagasabb, 8% feletti továbbra is Észak-Magyarországon és Észak-Alföldön. Közép-és Nyugat-Dunántúlon 4% alatt volt a munkanélküliek aránya 2001. második negyedében.

A költségvetés helyzete

Az év első 5 hónapjában a költségvetésnek mind a bevételei, mind a kiadásai elmaradtak a tervezett időarányos résztől. Ez szokásos éven belüli lefutás, mivel a kiadások és bevételek nagyobbik része keletkezik a második félévben, mint az elsőben.

Az Áfa-bevételek azonban meghaladták a tervezett időarányos részét és a gazdasági szervezetek adó-, vám, és egyéb járulékfizetései pedig pontosan megegyeztek a tervezett időarányos részével.

Figyelemre méltó azonban, hogy a kiadások jobban elmaradtak az előirányzattól, mint a bevételek. Így az egyenleg az egész évre tervezett 480 milliárd forinttal szemben az első 5 hónapban mindössze 66 milliárdot tett ki. Az állami beruházási kiadások és a központi költségvetési szervek kiadásai ugyan meghaladták a tervezettet, a családi támogatások pedig pontosan megegyeztek az előirányzattal, a lakástámogatások és a TB-támogatás azonban jócskán elmaradt a tervezett időarányos résztől az első 5 hónapban.

Külkereskedelem

2001. májusban a külkereskedelmi mérleg hiánya 337,5 milliárd dollárt tett ki, ami ugyan magasabb, az előző hónapok átlagánál, de alig haladja meg az előző évi májusi hiányt (331 millió \$). A májusi forgalmi adatokban tehát még nem érződik a forinterősödésnek a külkereskedelmi egyenlegre várható negatív hatása.

Az első 5 hónapban az export volumene 14, az importé pedig 13%-kal nőtt, az értékbeni emelkedés azonban azonos 24-24%-kal, mivel tovább folytatódott a cserearányok romlása. Az első 5 hónapban összességében 1,59 milliárd dollár áruforgalmi hiány halmozódott fel, ami 115 milliárddal nagyobb, mint 1 évvel korábban. A

fizetéssel nem járó tételekkel korrigálva azonban az áruforgalmi hiány némi csökkenést mutat.

A munkanélküliségi ráta az egyes régiókban

Költségvetési bevételek és kiadások a tervezett időarányos részéhez viszonyítva

Külkereskedelmi áruforgalom

Folyó fizetési mérleg

2001. áprilisában a folyó fizetési mérleg hiánya 134 millió eurót tett ki, az előző év májusi 81 millióval szemben. Az 5 hónap alatt kialakult deficit (475 millió euró) is meghaladja az előző évit (438 millió euró). A romlás azonban nem jelentős mértékű, a gazdasági növekedés üteméhez képest még mindig viszonylag kedvezőnek mondható. Kérdés, hogy a forint árfolyamának erősödése milyen hatást vált ki a következő hónapok egyenlegére.

A tavalyinál valamivel magasabb hiány egyértelműen a rosszabb áru-külkereskedelmi mérleg számlájára írható. A szolgáltatások és jövedelmek aktívuma ugyanis nőtt kissé, ezen belül a szolgáltatáskereskedelmi többlete több mint 150 millió euróval javult.

A külföldiek magyarországi portfólió- és működőtőke beruházásaihoz kapcsolódó nyereségkivonás májusban az előző év májusival azonos mértékű volt (143 millió euró), az első 5 hónap alatt azonban növekvő tendenciát mutat.

Kamatok

2001. májusában az éven túli vállalati hitelek kamata csökkent (12,3%-ra), a betéteké pedig árnyalatnyival emelkedett (9,6%-ra). Az ellentétes mozgás következtében a kamatrés jelentősen (1,8 ponttal) mérséklődött, s 2,7 %-ra esett vissza.

Az átlagos vállalati hitelkamatok tehát rendkívül alacsony szintre csökkentek, különösen a termelői és a fogyasztói árindex eddigi alakulásával összevetve. Igaz, a belföldi termelői árindex (11,9%) májusban valamivel mérsékeltebb volt, mint az előző hónapban. A fogyasztói árindex májusban tetőzött (10,8% éves árindex mellett), júniusban már valamivel alacsonyabb volt (10,5).

A 12,3%-os éven túli hitelkamat nem túlságosan alacsony, ha az MNB éves szinten 7-8%-os december/december árindex megvalósul, mivel az az egész évre 9,2-9,5%-os, ezen belül a második félévre 8-8,5%-os éves árindexet implikál.

A lakossági kamatok terén a vállalattal ellentétes folyamatok zajlottak le: az éven túli lakossági betétek kamata csökkent, a hiteleké emelkedett, így az egyébként is magas, 12,3-pontos kamatmarzs tovább emelkedett. Az építési hitelek átlagkamata 1,3ponttal 15,7%-ra mérséklődött.

Állampapír-piaci hozamok

2001. március-áprilisától ismét csökkenni kezdtek az állampapír-piaci hozamok, s júniusra nagyjából arra a szintre estek vissza, amelyen 1 évvel korábban, az infláció ismételt meglódulása előtt voltak. Mindenesetre a 3 havi hozamok kevésbé csökkentek, mint az 1 évesek, ami a befektetőknek a közeljövővel kapcsolatos gyanakvását is tükrözi.

A legnagyobb mértékben a 3 éves állampapírok hozama mérséklődött, itt 2 hónap alatt 1 teljes százalékpontos csökkenés következett be.

A folyó fizetési mérleg 1998-2001-07-30

Éven túli vállalati kamatok

Állampapírpiaci hozamok

